

משק הבקר והחלב

יו"ל ע"י התאחדות מגדלי בקר בישראל, תל-אביב, רח' מוזה"ה 52

מאי 1955

9

אייר תשט"ו

על הפרק

בקר רב. גם אם נזקי-הבצורת לא הגיעו לממדים להם חששנו, הרי די בהם להגדיש את סאת תקלותיו של ענף הבקר ולערער את קיומו באופן הקשה ביותר.

גורל הענף בתקופה הקרובה תלוי במידה רבה בהחלטת ועדת השרים ואנו מקווים שהיא תהיה חיובית ומכוונת לעזור ולעודד; אולם, תהיה ההחלטה אשר תהיה, רשאי ציבור הבוקרים אחרי מאבק ממושך לקבל תשובה ברורה וללא השהיות נוספות.

הבוקרים חייבים לדעת בפני מה הם עומדים וכיצד לכוון את דרכם.

הועידה הארצית של תנובה שהתכנסה בחודש שעבר העלתה גם בהרצאת הפתיחה וגם בהחלטות הסיכום שלה את מצב הענף שלנו באור הנכון. היא עמדה על הפער ההולך וגדל בין הוצאות הייצור והתמורה לייצורן וחוסר הרנטביליות הנובע ממנו. בשלושה שטחים עיקריים סימנה הועידה דרכים לשינוי המצב, ואלה הן: הרמת המחיר לייצורן, שיפור טיב החלב ותוצרתו והרחבת השיווק של חלב-שתייה.

על שלושת האמצעים האלה הצבענו גם אנחנו בדיונים למציאת פתרונות למצוקת הענף, ולא פעם נתקלנו בהתנגדות מצד המוסדות המנהלים של תנובה. הפתרון בשטח הראשון — הרמת המחיר לייצורן — הוא בעיקרו בידי מוסדות הממשלה ואילו בשני השטחים האחרים, הכוונה היא בעיקר כלפי פנים. אולם ברור שלהגשמת כל הדברים האלה דרושה פעולה יוזמת ומתמדת מצד הנהלת תנובה.

באזני ועדת השרים הכלכליים

זה למעלה מ-4 חדשים נתמנתה על דעת שלושת המשרדים הכלכליים ועדה בינ-משרדית בראשות תת-שר החקלאות לבדיקת מחיר החלב ובעיות שיווק. קדמה למינוי זה פרשה ארוכה של ישיבות, ומשלחות שלנו הגישו חומר עובדתי רב להוכחת חוסר הרנטביליות של הענף בתקופה האחרונה. עמדנו על כל התופעות הנובעות ממצב זה והצבענו בעיקר על שחיתת אלפי הפרות, הגורמת אבידה בלתי חוזרת לענף הבקר ולמשק החקלאי כולו. אנחנו גם הצענו הצעות מסויימות לתיקון מידי של המצב ואף הצבענו על מפעלים קונקרטיים להבטחת הפצתו והרחבת שיווקו של החלב בקרב ילדי בית הספר והשכבות המפגרות של אוכלוסי המדינה.

בינתיים הועלה באופן נרחב ובהדגשה מיוחדת מצבו הקריטי של ענף הבקר בשני כינוסים חשובים ורבי משקל: במועצת הסדרות הפועלים החקלאיים ובוועידה הארצית של תנובה. בשני הכינוסים נתבעה הממשלה להעלות את התמורה ליצורן על מנת למנוע זעזועים קשים מענף היסוד של המשק החקלאי המעורב.

ידוע לנו שהועדה הבינמשרדית סיימה את דיוניה כבר לפני שבועות מספר והגישתה את הצעותיה לוועדת השרים הכלכליים. מאז פנו המרכז החקלאי, הנהלת מרכז תנובה ומזכיר רות התאחדות מגדלי בקר וביקשו פירסום החלטת ועדת השרים, אולם עד היום לא נעשה הדבר.

המצב הוחמר עוד עקב הבצורת החלקית באזורים גדולים, וביניהם כאלה שמחזיקים

נזקי הבצורת

בעת כתיבת שורות אלה כבר סוכמו נזקי הבצורת ע"י ועדות מוסמכות, ובמידה שהם נוגעים לענף הבקר, הרי זה מתבטא בכמויות מוקטנות של מספוא ובעיקר בירידת הטיב. ענין הטיב הנו חמור במיוחד בקשר לשחת. על יסוד סקר מדויק לפי אזורים מעריכים את הנזק הארצי ביבול השחת ב־30% בערך מהיבול המקווה של 120 אלף טון. גם ה־85—90 אלף טון שנאספו, הגם מטיב ירוד וחסרים במידה רבה מאוד את חלקי הצמח העשירים בחלבון. הגשמים המאוחרים שבאו פגעו ברוב המשקים בשחת שבשדות ואף בכבושה והור סיפו את שלהם להפחתת האיכות.

בחוברת הקודמת עמדנו באופן תמציתי על האמצעים, אותם יש לנקוט כדי להבטיח שימוש יעיל מכסילי במספוא וחומרי הרי פוד אשר בידי המשק. אבל כיום כבר ברור, שבמספר גדול של משקים לא תהיה אפשרות אפילו במאמצים הגדולים ביותר למלא את החסר בכוחות עצמם.

בישיבה משותפת של נציג משרד המסחר והתעשייה, המחלקות לבקר ולגידולי שדה של משרד החקלאות ובהשתתפות נציגי הבוקרים הוותיקים, תכנית להבטחת אספקה סדירה לעדרים. רים. התכנית מושתתת על שלושה דברים עיקריים: א. עידוד הכנת שחת ותחמיץ קיציים; ב. הגדלת מכסת המזון המרוכז למשקים הנגועים. ג. הבטחת מתכונת החלבון במזון המרוכז בעונת הקיץ הקרובה. בהתאם להנחות אלה תוגש בימים הקרובים הצעה מפורטת למשרדי הממשלה המתאימים ותהיה דרושה פעולה מהירה מצידם כדי להבטיח את הביצוע. אל נא יוטעה איש ע"י שפע התנובה של החודשים האחרונים, שהם תוצאה של החורף הנוח מבחינה אקלימית ושל ניצול המלאי של המזונות מהיבולים של אשתקד. אם לא נעשה הכל ובזמן הדרוש אנו עלולים לעמוד בפני משבר רציני בתנובה בעונה הקרובה.

ד

איננו משלים את עצמנו ולא נחכה לתור צאות מהירות בכל השטחים. ידועים גם ידור עים לנו הקשיים הרבים הניצבים בדרכנו והזמן הרב הדרוש להשלים פעולות מסויימות. דווקא עובדה זו — והיא גם מודגשת ע"י חברי הנהלת תנובה — מחייבת להתחיל ללא שהיות.

ברצוננו להצביע הפעם על שני עניינים:

1. חלב לתינוקות

כבר אין כיום ויכוח על מידת הנזק הרב שנגרם לענף החלב ע"י מיהול ודלדול החלב, ונעשות כל ההכנות לשינוי פני הדברים עם הוצאת חלב מפוסטר בבקבוקים לשוק.

אפילו נקבל את ההסבר על התכנון הממור שך ואורך זמן הביצוע הדרוש להקמת מפעל ה"בקבוק" (ב' ראשונה—חרוקה) הרי יש הכרח במאמץ מיוחד כדי לאפשר הפצת חלב לתינוקות בהקדם, ולו אפילו מטעמים רפואיים.

לפני ימים אחדים התקיימה ועידה ארצית של רופאי ילדים היא פנתה בקריאה לספק חלב טבעי מפוסטר לילדים. אנו רואים את הקריאה הזו מופנית אלינו ולמוסד המשווק שלנו ומעריכים שהופעת חלב תינוקות מתאים בשוק, תהווה צעד ראשון ברכישתו מחדש של אימון ציבור הצרכנים בתוצרת שלנו ומכאן, דרכים נוחות יותר להרחבת השיווק. אכן, ראוי כל מאמץ למען הקדים הוצאת חלב תינוקות לפני קיץ 1956, המועד בו יושלם מפעל הביקבוק הגדול.

2. מפעל החלב לבתי הספר

מתחילה עונת הקיץ החמה ואנו בתוך תקופה של עודפים בחלב. לכאורה אלה הם התנאים הכי מתאימים לחידוש מפעל החלב לבתי הספר, שכולם דיברו עליו מתוך חיוב ואהדה. ייתכן ואת העונה הטובה כבר הפסדנו, כי הולכים וקרבים חדשי השפל בתנובת החלב, יולי—אוגוסט, ומשום כך חשוב עד מאוד להתחיל ולעשות את כל הדרוש לחידוש המפעל לקראת הסתיו הבא.